

Operační umění a evropská bezpečnost

Vojenské umění (strategie, operační umění, taktika, velení, všestranné zabezpečení atd.) se do nedávné doby plně podřizovalo v teoretické i praktické rovině vojenskému umění SSSR.

Jako podřízený prvek vrchního velení Spojených ozbrojených sil Varšavské smlouvy nemusel Generální štáb řešit většinu otázek a problémů vojenské vědy, kterými se dnes zabývá.

Každých pět let jsme obdrželi od Generálního štábu Ozbrojených sil SSSR „Protokol ...“, který nám jednoznačně stanovil opatření ve všech oblastech, výstavbou a přípravou vojsk počínaje a zásadami operačního umění a taktiky konče.

Naše armáda se připravovala podle sovětských taktických a operačních předpisů, obranu republiky plánovala podle zámyslu Generálního štábu OS SSSR.

Dnes stojíme před problémem vytvořit vlastní teorii vojenského umění, svoji strategii, své operační umění, taktiku apod.

V současné době se pracuje na přípravě Vojenské strategie ČR, Strategické směrnice, Operačního předpisu a na řadě dalších materiálů souvisejících s operačním uměním a taktikou.

Nechci mluvit o jejich obsahu, ale spíše o přístupu k jejich tvorbě, o podmínkách a možném vlivu evropské bezpečnosti na teorii vojenského umění.

Celý problém bezpečnosti ČR (z hlediska vojenského ohrožení ČR) bychom měli řešit porovnáváním dvou základních systémů.

① Systém úkolů - tj. suma úkolů, požadavků a potřeb, vyplývajících z poslání AČR jako garanta suverenity a územní celistvosti ČR.

② Systém sil a prostředků - tj. souhrn všech sil a prostředků, které má ČR k zajištění své bezpečnosti k dispozici. Teprve důkladnou analýzou zjistíme bojové možnosti armády jako celku i všech druhů vojsk a služeb. Celý problém analýzy je ztížen probíhající transformací.

Porovnání obou systémů společně s geografickým vyhodnocením ukáže možná slabá místa zajištění obrany ČR, úkoly, které stávající ozbrojené síly nebudou schopny plnit nebo jen částečně.

Možný rozpor mezi požadavkem spolehlivé obrany ČR a schopností ozbrojených sil ČR tento požadavek zabezpečit, lze řešit třemi cestami:

1. *Modernizovat AČR až na úroveň, která spolehlivou obranu zabezpečí.*

Tato cesta je vzhledem k ekonomické situaci státu a finanční náročnosti v plné míře neuskutečnitelná.

2. *Začlenit ČR do evropských struktur, zejména do NATO, a tím získat bezpečnostní záruky v rámci aliance.*

Tato cesta bude pravděpodobně otázkou dlouhého období a bude řešena asi postupným začleňováním ČR do evropských struktur a tím i postupným zvyšováním garancí bezpečnosti státu.

3. *Přizpůsobit vojenské umění (zejména operační umění a taktiku) tak, aby rozpory mezi požadavkem spolehlivé obrany a schopností AČR byly co nejmenší.*

Tato cesta je nejméně náročná a je v současnosti uskutečnitelná. Operační umění by mělo hledat nové přístupy a řešení všech typů operací, taktiky boje, manévru apod., ale rozpracovávat i nové formy operací jako např. operace odvrácení napadení atd.

Žádnou z uvedených cest nelze prosazovat izolovaně, ale ve vzájemné jednotě, v souvislosti s politickou situací a ekonomickým stavem ČR. Všechny tři cesty se budou navzájem prolínat a ovlivňovat.

Jaký je vztah mezi modernizací AČR a vojenským uměním rozebírat nebudu, zaměřím se na možný vztah a závislost operačního umění na evropské bezpečnosti.

Problém vám přiblížím na příkladě jednoho prvku, který je součástí operačního umění, tj. na operační přípravě státního území (OPSÚ).

Jestliže bude ČR začleněna do NATO, to znamená, že garance bezpečnosti dosáhnou nejvyšší úrovně, pak OPSÚ bude nejméně náročná, orientovaná pravděpodobně jen jedním směrem, a v některých oblastech podstatně omezená.

V případě zajištění bezpečnosti ČR kooperativním způsobem nebo dvoustrannými smlouvami to znamená, že záruky bezpečnosti budou podstatně omezeny nebo žádné, pak organizace OPSÚ bude velice náročná. Může být orientována ve více směrech v závislosti na míře a úrovni záruk tzn., že bude podstatně finančně náročnější, bude vyžadovat více sil a prostředků.

Stejně tak se úroveň evropské bezpečnosti a stupeň zapojení ČR projeví i v dalších prvcích operačního umění. Jedná se především o otázky zabezpečení obrany a ochrany teritoria, obrany vzdušného prostoru celého státu, společných operací polních vojsk a vojsk územní obrany.

Kromě toho se v plné míře odrazí i v otázkách přípravy a vedení operací a v taktice ozbrojených sil v případě nevojenských ohrožení ČR.